

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
150 Reykjavík

Reykjavík 9. júlí 2018

1612029SA GB
Málalykill: 00.64

Efni: Umsögn um tillögu að aðgerðaáætlun um innleiðingu Árósasamningsins 2018-2021

Vísað er til fréttar á samráðsgátt Stjórnarráðs Íslands frá 3. júlí sl. þar sem kallað er eftir umsögnum um ofangreinda tillögu. Árósasamningurinn var fullgiltur á Íslandi 2011 og leggur samningurinn skyldur á aðildarríkin að tryggja almenningi aðgengi að upplýsingum um umhverfismál. Jafnframt ber aðildarríkjum að tryggja almenningi rétt til að geta haft áhrif á ákvarðanatöku sem snertir umhverfið og að geta borið ákvarðanir er snerta umhverfið undir óháða úrskurðaraðila.

Almennt um tillögu að aðgerðaáætlun

Samband íslenskra sveitarfélaga fagnar framkominni tillögu að aðgerðaáætlun og tekur undir margar þeirra tillagna sem fram koma í drögum að aðgerðaáætlun 2018-2021.

Sérstaklega vill sambandið taka undir aðgerð 12 um styrkingu úrskurðarnefndar umhverfis og auðlindamála, en sambandið hefur lengi gagnrýnt alltof langan málsmeðferðartíma nefndarinnar, sem hefur reynst alvarlegur flöskuháls fyrir margar opinberar framkvæmdir hér á landi. Þegar hafa verið stigin ákveðin skref til að stytta málsmeðferðartíma og væntir sambandið þess að ráðuneytinu sé full alvara með þeirri aðgerð sem lýst er í drögnum. Eins og staðan er nú vantar þó verulega á að nefndin ljúki málum innan lögboðins úrskurðarfrests.

Einnig vill sambandið taka undir aðgerð 13 um að skoðað verði að veita sjálfstæðum úrskurðarnefndum heimild til að leita ráðgefandi álits EFTA-dómstólsins. Mikilvægt er þó að fara sparlega með þá heimild, verði hún veitt, til að lengja ekki að óþörfu málsmeðferðartíma fyrir nefndinni.

Tilfni er til þess að setja fram ábendingar við nokkrar tillögur í aðgerðaáætluninni og vill sambandið sérstaklega nefna aðgerð 4 um þátttökuréttindi umhverfisverndarsamtaka í nefndum og starfshópum, aðgerð 5 um umsagnarfresti vegna lagafrumvarpa og reglugerða, og aðgerð 7 um aukna þátttöku almennings og umhverfisverndarsamtaka snemma í ferli ákvarðanatöku.

Um tímanlega aðkomu umhverfisverndarsamtaka að ákvörðunum

Almennt telur sambandið það jákvætt að sjónarmið umhverfisverndarsamtaka komi fram snemma í ákvarðanatökuferli. Gildir það jafnt um gerð lagafrumvarpa og reglugerða, skipulagsáætlanir og ákvarðanir um einstakar framkvæmdir. Varðandi einstakar framkvæmdir er það raunar algert lykilatriði að ábendingar komi fram snemma í samráðsferli til að auka líkur á að hægt sé að bregðast við með breytingum á fyrirhugaðri framkvæmd eða mótvægisáðgerðum, eftir því sem við á. Því miður vantar í mörgum tilvikum mikið upp á að þetta markmið náist hér á landi. Eðlilega veldur það óánægju

meðal sveitarstjórnarmanna víða um land þegar athugasemdir umhverfisverndarsamtaka berast ekki fyrr en komið er að leyfisveitingu, að loknu löngu undirbúningsferli. Skýringin á því er væntanlega í flestum tilvikum að umhverfisverndarsamtök komast ekki yfir sín verkefni, fremur en að um meðvitaða taktík sé að ræða til að tefja fyrir framkvæmdum.

Sambandið telur óhjákvæmilegt að benda á að þau umhverfisverndarsamtök sem eru hvað virkust hér á landi hafa takmörkuð fjárráð og mannauð til umráða. Ekki er fjárféð að breyting verði þar á í náinni framtíð nema til komi stórauvin framlög stjórnvalda til þessara samtaka. Í umræðu um að auka aðkomu þessara samtaka að opinberri ákvarðanatöku verður að hafa þessa staðreynd í huga.

Jafnframt vill sambandið minna á að mikilvægt er að ýmsir aðrir hagsmunir komist að í ákvarðanatökuferli og má sem dæmi nefna sjónarmið fyrirtækja og samtaka atvinnulífs. Rétt þykir að minna á slíkir aðilar verða í mörgum tilvikum að sæta því að koma sínum sjónarmiðum að í almennum umsagnarferli, s.s. um gerð aðalskipulags, landsskipulagsstefnu, mótun ferðamálastefnu o.s.frv. Að áliti sambandsins er ekki sérstakt tilefni til þess að veita umhverfisverndarsamtökum sterkari stöðu en fulltrúum atvinnulífs í nefndum og starfshópum, sbr. aðgerð 4 í tillögu að aðgerðaáætlun. Af þessari ástæðu lagðist sambandið gegn því, í umsögn sinni um frumvarp til laga um skipulag haf- og strandsvæða, að umhverfisverndarsamtök ættu áheyrnarfulltrúa í svæðisráðum um gerð strandsvæðisskipulags.

Ef vilji reynist vera til þess að auka framlög ríkisins til umhverfisverndarsamtaka telur sambandið æskilegt að markmið slíks stuðnings verði að stuðla að því að samtökin komi sínum sjónarmiðum til stjórnvalda snemma í ákvarðanatökuferli. Mikill ávinningur væri að því gagnvart skipulagsvinnu og leyfisveitingum sveitarfélaga að ná úrbótum á því sviði.

Eins og sjá má á samráðsgátt Stjórnarráðs Íslands er fremur lítið um að umsagnir berist frá umhverfisverndarsamtökum á undirbúningsstigi lagasetningar. Að áliti sambandsins mun tillaga 5, um að almennur tímafrestur til umsagna í gáttinni verði þrjár vikur en þó ekki styttri en tvær vikur, litlu breyta fyrir umhverfisverndarsamtök. Þrjár vikur er mjög stuttur frestur þegar um umfangsmeiri mál er að ræða og fyrir frjáls félagasamtök er það mikil áskorun að veita umsagnir innan svo stutts frests, þegar horft er til þess að drög að umsögn þurfi að fá umfjöllun í nefndum eða stjórn viðkomandi samtaka.

Lokaorð

Fulltrúar sambandsins lýsa sig eins og ávallt reiðubúna til að funda með ráðuneytinu til að gera frekari grein fyrir sínum sjónarmiðum.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason
sviðsstjóri lögfræði- og velferðarsviðs